

КНИГА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Книга – це складова частина та головний носій культури, що поєднує в собі пізнавальну, моральну, естетичну та іншу інформацію. Книга має багатовимірний характер і виступає засобом збереження інформації, комунікації.

Сучасні дослідження сутності книги розглядають її як один із документів, а також як один із засобів передачі інформації. Цей напрямок був започаткований Полем Отле. У 60-70-х рр. в книгознавстві утвердився інформаційний підхід. Представниками новітньої інформаційної парадигми слід вважати М. Ващекіна, Р. Гіляревського, О. Михайлова, А. Соколова, Дж. Солтона, А. Чорного, Дж. Шири. Нові аспекти цього напрямку з'явилися у 80-90-х рр. ХХ ст. у дослідженнях Ю. Шрейдера (розробляв проблеми інформаційного середовища) А. Соколова (розвивав ідеї соціальної інформатики). Філософський підхід у дослідженні сутності книги репрезентують праці Є. Медведєвої, Г. Швецової-Водки. Важливий внесок у розробку теоретичних аспектів інформації в системі дисциплін документально-комунікативного напрямку та для розуміння проблеми інформаційного суспільства в цілому зробили О. Барсук, Е. Беспалова, М. Вохрищева, Р. Гіляревський, Ю. Зубов, О. Михайлов.

Інформатизація суспільства внесла свої корективи у розуміння престижності книги. О. Біличенко зазначає: «Зараз у суспільстві спостерігається тенденція до утилітарного ставлення до книги, що пов'язано з низкою факторів, а саме: 1) збільшення обсягу інформації; 2) подорожчання книжкової продукції, що призвело до втрати читацької аудиторії через економічні причини; 3) диференціація інтересів; 4) зменшення обсягу вільного часу, внаслідок чого читання із процесу роботи над собою перетворилося на побіжне явище, що не потребує особливих зусиль» [1, с. 5].

Сучасне суспільство характеризується стрімким зростанням інформаційних систем та розвитком їх мереж. Це має безпосередній вплив на політичне мислення представників законодавчої і виконавчої влади. В Україні важливе значення для задоволення інформаційних потреб населення стало прийняття у 1998 році Закону «Про Національну програму інформатизації», який визначив загальні принципи державної політики у сфері інформатизації суспільства. Держава повинна стежити за регулюванням процесів інформатизації суспільства, забезпечувати системність, комплексність та узгодженість їх розвитку в країні.

У сучасних умовах темпи просування бібліотек нашої держави у світове інформаційне суспільство бажають бути кращими. Проте практично в усіх бібліотеках загальнодержавного і регіонального рівня фіксують певні зрушення. Насамперед вони простежуються у збільшенні кількості користувачів Internet (поліпшуються умови їх роботи); зростає кількість звернень до існуючих Web-сторінок, що належать окремим бібліотекам.

Сьогодні, в умовах обмеженого бюджетного фінансування бібліотек, надзвичайно актуальною є проблема поповнення фондів. Для більшості публічних бібліотек це питання особливо гостре, оскільки за останні роки кошти на придбання нової літератури практично не виділяються. Ми вважаємо, що вирішення більшості проблемних питань, які порушуються бібліотеками чи органами управління, залежить від престижу бібліотек у суспільстві. Мабуть, і питання фінансування, і багато інших, змогли б вирішуватися більш результативно, якби саме суспільство, бібліотекарі, органи місцевого самоврядування чітко усвідомлювали значення бібліотечної сфери.

В останні роки в теорії і практиці бібліотечної та інформаційної діяльності вживається термін «інформаційне суспільство». Періодично спалахує полеміка щодо визначення цього

поняття. Однак його суть завжди залишається незмінною. Інформаційне суспільство – це суспільство, в якому інформація має статус ресурсу. О. Гриценок акцентує увагу на тому, що з розвитком сучасних інформаційних і комунікаційних технологій та їх застосуванням в усіх сферах життя, а також зі збільшенням кількості та якості інформації, засвоєння якої не можливе без відповідного впровадження інформаційних технологій, постає питання формування державної політики розвитку інформаційного суспільства [2, с. 77]. Зокрема А. Колодюк здійснив аналіз теорій інформаційного суспільства, на основі класифікації Френка Уебстера. Науковець проаналізував походження терміна «інформаційне суспільство». Узагальнюючий аналіз дозволив науковцеві класифікувати інформаційне суспільство за технологічними, економічними, пов'язаними зі сферою зайнятості, просторовими та культурними критеріями [4, с. 22].

Зауважимо, що незважаючи на кризові явища в економіці і соціальній сфері, національний інформаційний потік росте. Зростає й частка іноземної інформації у формуванні національного інформаційного простору. У зв'язку з цим значного поширення набувають нетрадиційні форми інформації, а саме: різноманітні фактографічні та повнотекстові бази даних, експертні і лінгвістичні системи, програмне забезпечення тощо. Ці форми існування інформації стають не тільки не менш популярними, ніж традиційні, але й часто витісняють останні.

У подібних умовах надзвичайно важливу роль відграє система комунікацій, в якій існує інформація: інститути, що створюють інформацію, канали її поширення і передачі, а також інститути, що забезпечують збір, обробку, зберігання і використання (поширення) інформації. Однією із головних частин цієї системи як зазначалося вище є бібліотека. Проте все більша роль у формуванні інформаційного суспільства відводиться комп'ютеризації. В. Різун зазначає: «Комп'ютерна техніка для людини залишається потужним технологічним засобом, особливо в інформаційній сфері» [5, с. 113]. Г. Камаралі вважає, що «універсальним технічним засобом обробки будь-якої сучасної інформації є комп'ютер. Комунікаційним засобом слугує мережа Internet. Розвиток і поширення ком'ютеризації та інтернету – це необхідні складники процесу інформатизації суспільства. Перехід до інформаційного суспільства вимагає підготовки людини до швидкого сприйняття й обробки великих обсягів інформації, оволодіння сучасними засобами, методами та технологіями роботи» [3, с. 3].

Отже, інформаційне суспільство висуває до бібліотеки, яку вважає інформаційним інститутом нові вимоги, не властиві традиційним бібліотекам: забезпечення вільного доступу до національних і світових інформаційних ресурсів; забезпечення доступу до міжнародних інформаційних систем; копії або оригіналів першоджерел з фонду бібліотеки; надання кваліфікованою допомогою в розшуку і отриманні інформації в світовому інформаційному просторі тощо.

Список використаної літератури:

1. Біличенко О. Л. Культурно-виховна роль книги в умовах формування інформаційного суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: 07.00.08 / Ольга леонідівна Біличенко. – Харків, 2001. – 18 с.
2. Гриценок О. Державна політика розвитку інформаційного суспільства як об'єкт наукових досліджень // Стратегічні пріоритети. – № 4 (13). – 2009. – С. 77-82.
3. Камаралі Г. Становлення та розвиток інформаційної цивілізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філософ. наук: 09.00.03 / Ганна Камаралі. – Донецьк, 2007. – 22 с.
4. Колодюк А. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні: дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук: / Андрій Вікторович Колодюк. – К., 2004. – 234 с.

5. Rizun V. The Vital Question of mass communication / V. Rizun. – K.: Taras Shevchenko National University, 2009. – 168 p.